

MODIFICĂRI LA LEGEA 134/2010 CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ

Legea nr. 134/2010	Decizia CCR	Text propus
<p>Art. 13: Dreptul la apărare (2) Părțile au dreptul, în tot cursul procesului, de a fi reprezentate sau, după caz, asistate în condițiile legii. În recurs, cererile și concluziile părților nu pot fi formulate și susținute decât prin avocat sau, după caz, consilier juridic, cu excepția situației în care partea sau mandatarul acesteia, soț ori rudă până la gradul al doilea inclusiv, este licențiată în drept.</p>	<p align="center">DECIZIE nr. 462 din 17 septembrie 2014</p> <p>21. Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum rezultă din încheierile de sesizare, îl constituie dispozițiile art. 13 alin. (2), art. 83 alin. (3) și art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă. Din analiza dosarelor cauzelor, Curtea reține că, în realitate, se critică doar dispozițiile art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 83 alin. (3), precum și art. 486 alin. (3) cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs prin avocat, texte asupra cărora urmează a se pronunța prin prezenta decizie și care au următorul cuprins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Art. 13 alin. (2) teza a doua: "În recurs, cererile și concluziile părților nu pot fi formulate și susținute decât prin avocat sau, după caz, consilier juridic, cu excepția situației în care partea sau mandatarul acesteia, soț ori rudă până la gradul al doilea inclusiv, este licențiată în drept."; - Art. 83 alin. (3): "La redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și în exercitarea și susținerea recursului, persoanele fizice vor fi asistate și, după caz, reprezentate, sub sancțiunea nulității, numai de către un avocat, în condițiile legii, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 13 alin. (2)."; - Art. 486 alin. (3): "Mențiunile prevăzute la alin. (1) lit. a) și c)-e), precum și cerințele menționate la alin. (2) sunt prevăzute sub sancțiunea nulității. Dispozițiile art. 82 alin. (1), art. 83 alin. (3) și ale art. 87 alin. (2) rămân aplicabile". 	
<p>Art. 84: Reprezentarea convențională a persoanelor juridice (2) La redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și în exercitarea și susținerea recursului, persoanele juridice vor fi asistate și, după caz, reprezentate, sub sancțiunea nulității, numai de către un avocat sau consilier juridic, în condițiile legii.</p>	<p>23. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că textele legale criticate reglementează obligativitatea reprezentării și asistării părților prin avocat în calea de atac a recursului, respectiv obligativitatea redactării cererii de recurs, precum și exercitarea și susținerea recursului numai prin avocat. În aplicarea acestor reglementări cu caracter de principiu, legiuitorul a prevăzut că recursul și motivele de recurs se depun cu respectarea obligației referitoare la reprezentare, întâmpinarea se redactează și se semnează de avocatul intimatului, iar răspunsul la întâmpinare de avocatul recurentului.</p> <p>24. ... Curtea a reținut că accesul liber la justiție nu vizează numai acțiunea introductivă la prima instanță de judecată, ci și sesizarea oricăror altor instanțe care, potrivit legii, au competența de a soluționa fazele ulterioare ale procesului, deci inclusiv cu privire la exercitarea căilor de atac, deoarece apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor presupune, în mod logic, și posibilitatea acționării împotriva hotărârilor judecătorești considerate ca fiind nelegale sau neîntemeiate. Ca urmare, limitarea dreptului unor părți ale unuia și aceluiași proces de a exercita căile legale de atac constituie o limitare a accesului liber la justiție (Decizia nr.482 din 9 noiembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.200 din 15 decembrie 2004).</p>	
<p>Art. 486: Cererea de recurs (3) Mențiunile prevăzute la alin. (1) lit. a) și c)-e), precum și cerințele menționate la alin. (2) sunt prevăzute sub sancțiunea nulității. Dispozițiile art. 82 alin. (1), art. 83 alin. (3) și ale art. 87 alin. (2) rămân</p>	<p>25. În continuare, Curtea reține că accesul la justiție nu este un drept absolut, putând fi limitat prin anumite condiții de formă și de fond impuse de legiuitor, prin raportare la dispozițiile art. 21 din Constituție. Aceste condiționări nu pot fi acceptate dacă afectează dreptul fundamental în chiar substanța sa. Prin urmare, limitările aduse dreptului fundamental sunt admisibile doar în măsura în care vizează un scop legitim și există un raport de proporționalitate între mijloacele folosite de legiuitor și scopul urmărit de acesta (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 176 din 24 martie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 356 din 27 aprilie 2005).</p> <p>26. ... În aceste condiții orice limitare a accesului liber la justiție, oricât de neînsemnată ar fi, trebuie să fie temeinic justificată, analizându-se în ce măsură dezavantajele create de ea nu</p>	

aplicabile.

cumva depășesc posibilele avantaje (Decizia nr. 266 din 7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 464 din 25 iunie 2014). Așadar, instituirea unei căi de atac ca modalitate de acces la justiție implică în mod necesar și asigurarea posibilității de a o utiliza pentru toți cei care au un drept, un interes legitim, capacitate și calitate procesuală și revine Curții Constituționale competența de a analiza caracterul proporțional al condiției suplimentare impuse (a se vedea mutatis mutandis Decizia nr. 39 din 29 ianuarie 2004 și Decizia nr. 40 din 29 ianuarie 2004, precitate).

27. Având în vedere cele anterior expuse, Curtea constată că accesul, formularea și exercitarea căilor de atac, așadar, în cauza de față, a recursului, reprezintă un aspect al accesului liber la justiție, drept fundamental protejat de art. 21 din Constituție.

28. Curtea reține, totodată, că, prin instituirea obligativității reprezentării și asistării părților prin avocat ca o condiție de admisibilitate a exercitării căii de atac a recursului, legiuitorul a reglementat o limită a accesului liber la justiție, aspect care se constituie într-o veritabilă intervenție a statului în configurarea și structurarea acestui drept fundamental. De asemenea, Curtea constată că, de principiu, o asemenea intervenție a statului este permisă tocmai datorită naturii dreptului prevăzut la art. 21 din Constituție, drept care presupune, în mod intrinsec, o reglementare statală.

30. Conform principiului proporționalității, orice măsură luată trebuie să fie adecvată - capabilă în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea scopului, necesară - indispensabilă pentru îndeplinirea scopului și proporțională - justul echilibru între interesele concrete pentru a fi corespunzătoare scopului urmărit. Astfel, în vederea realizării testului de proporționalitate, Curtea trebuie, mai întâi, să stabilească scopul urmărit de legiuitor prin măsura criticată și dacă acesta este unul legitim, întrucât testul de proporționalitate se va putea raporta doar la un scop legitim.

34. ... Curtea constată că nu există un raport rezonabil de proporționalitate între cerințele de interes general referitoare la buna administrare a justiției și protecția drepturilor fundamentale ale individului, dispozițiile legale criticate consacrand un dezechilibru între cele două interese concurente.

35. În acest context, Curtea reține că prin condiționările impuse realizării interesului general menționat este afectat în mod iremediabil interesul individual, respectiv cel al persoanei care dorește să recurgă la concursul justiției în vederea realizării drepturilor și intereselor sale subiective. Astfel, condiționarea exercitării căii de atac de încheierea, în mod obligatoriu, a unui contract de asistență judiciară, drept condiție de admisibilitate a recursului, impune în sarcina individului atât condiții excesive pentru exercitarea căii de atac a recursului, cât și costuri suplimentare și semnificative în raport cu cheltuielile efectuate de cetățean pentru plata serviciului justiției.

36. Curtea reține că o atare condiție, în sine, este excesivă, depășind cadrul constituțional referitor la exercitarea căilor de atac, astfel cum s-a prevăzut la paragraful 26 din prezenta decizie. Legiuitorul trebuie să se preocupe de aplicarea riguroasă a principiului est modus in rebus, întrucât instituirea unei căi de atac ca modalitate de acces la justiție implică, de principiu, asigurarea posibilității de a o utiliza pentru toți cei care au un drept, un interes legitim, capacitate și calitate procesuală. De aceea, dacă legiuitorul prevede obligativitatea reprezentării și asistării prin avocat în etapa procesuală a recursului, trebuie să reglementeze un mecanism de natură a permite realizarea scopului legitim urmărit la standardul calitativ propus, fără a impune o sarcină excesivă părților, indiferent de natura acesteia, în acest sens, Curtea reține că prin efectul dispozițiilor criticate se produce un dezechilibru în defavoarea

justițiabilului, în sensul că acesta trebuie să suporte costurile sau sancțiunile procedurale, după caz.

37. Cu privire la costurile financiare pe care le implică această procedură în sarcina cetățenilor, Curtea reține că, potrivit art. 486 alin. (2) teza întâi din Codul de procedură civilă, la cererea de recurs se va atașa dovada achitării taxei de timbru, al cărui quantum este stabilit prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013. Aceasta prevede la art. 24 alin. (1) că recursul împotriva hotărârilor judecătorești se taxează cu 100 lei dacă se invocă unul sau mai multe dintre motivele prevăzute la art. 488 alin. (1) pct. 1-7 din Codul de procedură civilă, iar în cazul în care se invocă încălcarea sau aplicarea greșită a normelor de drept material [art. 488 alin. (1) pct. 8], pentru cereri și acțiuni evaluabile în bani, recursul se taxează cu 50% din taxa datorată la suma contestată, dar nu mai puțin de 100 lei. În aceeași ipoteză, pentru cererile neevaluabile în bani, se taxează cu 100 lei. La fel se taxează și cererile: pentru exercitarea recursului împotriva hotărârilor prin care s-a respins cererea ca prematură, inadmisibilă, prescrisă sau pentru autoritate de lucru judecat; prin care s-a luat act de renunțarea la dreptul pretins sau la renunțarea la judecată; prin care se consfințește învoiala părților, se taxează cu 50 lei [art. 25 alin. (2)]. Cererea pentru exercitarea căii de atac care vizează numai considerentele hotărârii se timbrează, în toate situațiile, cu 100 lei.

38. Așadar, Curtea reține că prin aplicarea textelor de lege criticate, pe lângă cheltuielile ocazionate de plata acestor taxe, cetățeanului i s-a impus obligația formulării și susținerii cererilor în recurs prin avocat, ceea ce presupune noi cheltuieli - suplimentare - în sarcina sa.

41. Având în vedere cele de mai sus, Curtea reține că acordarea ajutorului public judiciar se referă la persoane care nu pot face față din punct de vedere financiar cheltuielilor ocazionate de desfășurarea procedurilor judiciare și ale căror venituri se încadrează în limitele de venit prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008. Prin urmare, este evident că ajutorul public judiciar vizează "persoane aflate în dificultate materială" și se acordă "numai în acele situații în care cheltuielile certe sau previzibile periclitează întreținerea solicitantului și a persoanelor aflate în întreținerea sa. Situația materială se apreciază în raport cu sursele de venit ale solicitantului și ale membrilor familiei, precum și cu obligațiile periodice pe care aceștia le au" (a se vedea, în acest sens, nota de fundamentare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008). Așadar, Curtea constată că ajutorul public judiciar privește o categorie redusă de cetățeni, având în vedere și faptul că, pe lângă limitele de venit stabilite, se poate beneficia de acest ajutor numai într-o anumită limită în cursul unui an, limită ce se referă la toate formele de ajutor public judiciar, și nu doar la asistența juridică prin avocat necesară pentru îndeplinirea condiției de admisibilitate a recursului. Or, obligativitatea reprezentării și asistării prin avocat în etapa procesuală a recursului se răsfrânge asupra tuturor cetățenilor, chiar și asupra celor ale căror limite de venit nu se încadrează în prevederile ordonanței de urgență și care nu dispun întotdeauna de mijloace materiale pentru a plăti un avocat. Astfel, ajutorul public judiciar nu își găsește incidența și aplicarea în privința cvasimajorității cetățenilor, ceea ce echivalează cu reducerea corespunzătoare a patrimoniului lor, fără ca această reducere să reprezinte contravaloarea unui serviciu prestat de autoritățile statului. De aceea, ajutorul public judiciar nu poate fi considerat un remediu judiciar capabil să asigure accesul tuturor cetățenilor la calea de atac a recursului. În consecință, ținând cont de cele arătate, Curtea constată că ajutorul public judiciar nu este un instrument apt să surmonteze și să corecteze inechitățile de fapt care pot apărea în urma aplicării textelor legale criticate, din moment ce calea de atac a recursului se

închide definitiv pentru acești justițiabili.

42.În consecință, aceste cheltuieli obligatorii se alătură celor efectuate cu plata taxei judiciare de timbru, rezultând o sarcină disproporționată pentru cetățeni, sarcină care, de altfel, se poate reflecta și asupra bugetului de stat. Or, de principiu, o asemenea sarcină financiară fiind suportată de justițiabil, creează un cadru juridic de natură a-l descuraja pe acesta să apeleze la serviciul justiției.

44.De asemenea, în timp ce accesul liber la justiție aparține persoanei care se consideră vătămată, dreptul la apărare aparține oricărei persoane, inclusiv intimatului din procesul civil, atunci când este promovată calea de atac a recursului. În această situație, implicit intimatul, care nu are interes în exercitarea acestei căi de atac, are obligația de a încheia un contract de asistență juridică cu un avocat în vederea redactării și depunerii întâmpinării, situație în care și acesta poate beneficia de ajutor public judiciar, în condițiile legii speciale.

45.Prin urmare, deși teoretic statul permite accesul la justiție, practic persoana interesată nu se poate adresa judecătorului. Or, cum drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 9 octombrie 1979, pronunțată în Cauza Airey împotriva Irlandei, paragraful 25).

46. ... În lumina noului Cod de procedură civilă, recursul în materia contenciosului administrativ este esențialmente diferit de recursul exercitat în această materie în vechea reglementare, care permitea, de principiu, examinarea cauzei sub toate aspectele pe calea recursului. Așadar, ca urmare a acestei excluderi, hotărârile primei instanțe date în litigiile de contencios administrativ rămân a fi supuse în continuare recursului. Prin efectul dispozițiilor legale criticate în materia contenciosului administrativ se ajunge la situația în care părțile care sunt lipsite de calea de atac a apelului să fie obligate să formuleze recursul numai prin intermediul unui avocat (cu excepțiile prevăzute de lege, în cazul persoanelor care au studii juridice).

47.Mai mult, întrucât termenul de formulare a recursului în materia contenciosului administrativ este de 15 zile de la data comunicării, față de termenul de recurs de 30 de zile din dreptul comun, obligația prevăzută de dispozițiile legale criticate reprezintă o cerință nerezonabilă impusă cetățeanului, în contextul în care, în termenul menționat, acesta trebuie să găsească resursele financiare sau să depună diligențele necesare, respectiv formularea unei cereri însoțite de toate înscrisurile doveditoare ale veniturilor, potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008, pentru a putea exercita calea de atac a recursului.

50.În concluzie, Curtea constată că măsura reprezentării și asistării prin avocat în etapa procesuală a recursului nu este proporțională cu scopul urmărit de legiuitor, avantajul public fiind nesemnificativ în raport cu gradul de afectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale individului, respectiv cele consacrate de art. 21 și art. 24 din Constituție.

51.Astfel cum a remarcat Curtea la paragrafele 44 și 50 din prezenta decizie, dispozițiile legale criticate au afectat și dreptul la apărare din perspectiva intimatului ca o consecință a exercitării dreptului de acces liber la justiție realizat de recurent, însă, dispozițiile legale criticate încalcă art. 24 din Constituție, garanție a dreptului la un proces echitabil (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 80 din 16 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 246 din 7 aprilie 2014), și din perspectiva recurentului din moment ce această dispoziție constituțională nu vizează doar apărarea în procesul desfășurat în fața primei instanțe de judecată, ci și dreptul de apărare prin exercitarea căilor legale de atac împotriva unor constatări

de fapt sau de drept ori unor soluții adoptate de o instanță de judecată care sunt considerate greșite de către una sau alta din părțile din proces. În situația în care partea interesată este împiedicată să exercite calea de atac, aceasta nu-și va putea valorifica și apăra drepturile în fața instanței de recurs (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 482 din 9 noiembrie 2004).

52. Mai mult, Curtea reține că obligația reprezentării și asistării prin avocat pentru exercitarea recursului echivalează, pe de o parte, cu transformarea conținutului acestui drept fundamental într-o condiție de admisibilitate a exercitării unei căi de atac, iar, pe de altă parte, cu convertirea acestui drept într-o obligație, ceea ce afectează substanța dreptului la apărare astfel cum este configurat în Constituție. Or, legiuitorul nu poate da dreptului la apărare garantat de Constituție valențe care, practic, contravin caracterului său de garanție a dreptului la un proces echitabil.

55. Curtea învederează faptul că îi revine legiuitorului sarcina ca, în temeiul art. 147 alin. (1) din Constituție, să pună de acord cu Legea fundamentală și cu prezenta decizie întreaga reglementare procesual civilă a recursului, având în vedere că dispozițiile legale criticate din Codul de procedură civilă referitoare la obligativitatea persoanelor fizice de a fi asistate și, după caz, reprezentate, sub sancțiunea nulității, numai de către un avocat la redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și în exercitarea și susținerea acestuia sunt contrare accesului liber la justiție și dreptului la apărare.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Ion Trebuian, Onoriu Stoian și Dimitrie Crivinașu în dosarele nr. 2.270/115/2013, nr. 5.103/108/2013 și nr. 5.582/30/2013 ale Curții de Apel Timișoara - Secția contencios administrativ și fiscal, de Gheorghe Ibrîș în Dosarul nr. 4.906/118/2013 al Curții de Apel Constanța - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și de Mihai Chițu în Dosarul nr. 4.576/86/2013 al Curții de Apel Suceava - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile din Codul de procedură civilă cuprinse în art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 83 alin. (3), precum și în art. 486 alin. (3) cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs prin avocat sunt neconstituționale.

DECIZIE nr. 485 din 23 iunie 2015

19. Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum rezultă din încheierile de sesizare a Curții Constituționale, îl constituie dispozițiile art. 13 alin (2) teza a doua, art. 84 alin. (2) și art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă. Având în vedere că în prezenta cauză dispozițiile art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă sunt criticate în privința obligativității mențiunii din cererea de recurs a semnăturii consilierului juridic sau a avocatului, în cazul persoanelor juridice, iar dispozițiile art. 13 alin. (2) teza a doua din Codul de procedură civilă au fost constatate ca fiind neconstituționale prin Decizia nr. 462 din 17 septembrie 2014 doar în partea referitoare la obligativitatea formulării și susținerii cererii și concluziilor în recurs prin avocat, în cazul părților persoane fizice, Curtea reține ca obiect al excepției de neconstituționalitate dispozițiile art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 84 alin. (2) și art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă, cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs de către persoanele juridice prin avocat sau consilier juridic. Textele legale criticate au următorul cuprins:

- Art. 13 alin. (2) teza a doua: "Părțile au dreptul, în tot cursul procesului, de a fi reprezentate sau, după caz, asistate în condițiile legii. În recurs, cererile și concluziile părților nu pot fi formulate și susținute decât prin avocat sau, după caz, consilier juridic, cu excepția situației în care partea sau mandatarul acesteia, soț ori rudă până la gradul al doilea inclusiv, este licențiată în drept";

- Art. 84 alin. (2): "La redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și în exercitarea și susținerea recursului, persoanele juridice vor fi asistate și, după caz, reprezentate, sub sancțiunea nulității, numai de către un avocat sau consilier juridic, în condițiile legii.";

- Art. 486 alin. (3): "Mențiunile prevăzute la alin. (1) lit. a) și c)-e), precum și cerințele menționate la alin. (2) sunt prevăzute sub sancțiunea nulității. Dispozițiile art. 82 alin. (1), art. 83 alin. (3) și ale art. 87 alin. (2) rămân aplicabile."

22. Prin Decizia nr. 462 din 17 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 775 din 24 octombrie 2014, Curtea a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile din Codul de procedură civilă cuprinse în art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 83 alin. (3), precum și în art. 486 alin. (3) cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs prin avocat sunt neconstituționale, contravenind art. 21 și art. 24 din Legea fundamentală. În acest sens, Curtea a reținut, în esență, că accesul la justiție nu este un drept absolut, putând fi limitat prin anumite condiții de formă și de fond impuse de legiuitor, prin raportare la dispozițiile art. 21 din Constituție. Aceste condiționări nu pot fi acceptate dacă afectează dreptul fundamental în chiar substanța sa. Prin urmare, limitările aduse dreptului fundamental sunt admisibile doar în măsura în care vizează un scop legitim și există un raport de proporționalitate între mijloacele folosite de legiuitor și scopul urmărit de acesta (paragraful 25). Prin instituirea obligativității reprezentării și asistării părților prin avocat ca o condiție de admisibilitate a exercitării căii de atac a recursului, legiuitorul a reglementat o limită a accesului liber la justiție, aspect care se constituie într-o veritabilă intervenție a statului în configurarea și structurarea acestui drept fundamental. ... În urma efectuării testului de proporționalitate, Curtea a ajuns la concluzia că măsura reprezentării și asistării prin avocat în etapa procesuală a recursului nu este proporțională cu scopul urmărit de legiuitor, avantajul public fiind nesemnificativ în raport cu gradul de afectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale individului, respectiv cele consacrate de art. 21 și art. 24 din Constituție (paragraful 50). Curtea a mai reținut că dispozițiile legale criticate au afectat și dreptul la apărare din perspectiva intimatului ca o consecință a exercitării dreptului de acces liber la justiție realizat de recurent, însă dispozițiile legale criticate încalcă art. 24 din Constituție, garanție a dreptului la un proces echitabil și din perspectiva recurentului, din moment ce această dispoziție constituțională nu vizează doar apărarea în procesul desfășurat în fața primei instanțe de judecată, ci și dreptul de apărare prin exercitarea căilor legale de atac împotriva unor constatări de fapt sau de drept ori unor soluții adoptate de o instanță de judecată care sunt considerate greșite de către una sau alta din părțile din proces. În situația în care partea interesată este împiedicată să exercite calea de atac, aceasta nu își va putea valorifica și apăra drepturile în fața instanței de recurs (paragraful 51). În concluzie, Curtea a reținut că obligația reprezentării și asistării prin avocat pentru exercitarea recursului echivalează, pe de o parte, cu transformarea conținutului acestui drept fundamental într-o condiție de admisibilitate a exercitării unei căi de atac, iar, pe de altă parte, cu convertirea acestui drept într-o obligație, ceea ce afectează substanța dreptului la apărare astfel cum este configurat în Constituție. Or, legiuitorul nu poate da dreptului la apărare garantat de Constituție valențe care, practic,

contravin caracterului său de garanție a dreptului la un proces echitabil (paragraful 52). Soluția legislativă criticată creează premisele transformării liberului acces la justiție și a dreptului la apărare în drepturi iluzorii, fapt care nu este de natură să conducă la consolidarea continuă, firească, a statului de drept, ceea ce atrage neconstituționalitatea acesteia (paragraful 54).

27. În acest sens, referitor la aplicarea drepturilor și libertăților fundamentale persoanelor juridice, Curtea a reținut, în jurisprudența sa, că acestea se aplică și persoanelor juridice, în măsura în care prin intermediul acestora cetățenii își exercită un drept constituțional (a se vedea în acest sens Decizia nr. 35 din 2 aprilie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 din 11 aprilie 1996). Pentru a întregi jurisprudența sa cu privire la acest aspect, Curtea reține, cu titlu de exemplu, că prin mai multe decizii (Decizia nr. 40 din 29 ianuarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 229 din 16 martie 2004, Decizia nr. 1.360 din 27 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 874 din 15 decembrie 2000, Decizia nr. 5 din 4 februarie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 95 din 5 martie 1999, sau Decizia nr. 498 din 10 mai 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 428 din 28 iunie 2012) a statuat că exigențele unor drepturi sau libertăți fundamentale, spre exemplu accesul liber la justiție, libertatea individuală, dreptul de proprietate privată ori libertatea economică se aplică și în privința persoanelor juridice. În consecință, exigențele și garanțiile rezultate din drepturile și libertățile fundamentale reglementate prin Constituție sunt aplicabile și în privința persoanelor juridice, în măsura în care conținutul lor normativ este compatibil cu natura, specificul și particularitățile care caracterizează regimul juridic al persoanei juridice.

28. Astfel, Curtea reține că, în cauza de față, exigențele rezultate atât din art. 21 privind accesul liber la justiție, cât și din art. 24 privind dreptul la apărare, ca garanție a procesului echitabil, prevăzut de art. 21 alin. (3) din Constituție, sunt aplicabile și în privința persoanelor juridice. În acest sens este și art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care consacră protecția dreptului la un proces echitabil, care, astfel cum a fost reglementat de Convenție și interpretat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, se aplică și în privința persoanelor juridice.

29. Pornind de la această premisă, a necesității recunoașterii garanțiilor dreptului la un proces echitabil și persoanelor juridice, și aplicând mutatis mutandis raționamentul cuprins în considerentele Deciziei nr. 462 din 17 septembrie 2014, raționament referitor la obligativitatea reprezentării prin avocat a persoanelor fizice în recurs, Curtea constată că obligația reprezentării și asistării prin consilier juridic sau avocat pentru exercitarea recursului echivalează cu o condiție de admisibilitate a exercitării unei căi de atac; pe de altă parte, dreptul de a avea un reprezentant convențional este transformat într-o obligație, în cazul recursului. Și în cazul persoanelor juridice (indiferent că sunt de drept public sau de drept privat), textul de lege criticat restrânge liberul acces la justiție și dreptul la apărare, ceea ce impune analiza, prin prisma unui test de proporționalitate, dacă limitele aduse prin intervenția legiuitorului - respectiv reglementarea obligativității reprezentării și asistării persoanelor juridice prin consilier juridic sau prin avocat în etapa procesuală a recursului - reprezintă o limitare rezonabilă care să nu fie disproporționată față de obiectivul urmărit și care să nu transforme dreptul într-unul iluzoriu/teoretic.

30. Referitor la existența justului echilibru între măsura care a determinat limitarea dreptului de acces liber la justiție și scopul legitim urmărit, Curtea constată că nu există un raport rezonabil de proporționalitate între cerințele de interes general referitoare la buna administrare a justiției

și protecția dreptului la apărare și a accesului liber la justiție. Astfel, prin condiționările impuse realizării interesului general menționat este afectat în mod iremediabil interesul persoanei care dorește să recurgă la concursul justiției în vederea realizării drepturilor și intereselor sale legitime. Condiționarea exercitării căii de atac de angajarea sau numirea unui consilier juridic sau de încheierea, în mod obligatoriu, a unui contract de asistență judiciară, drept condiție de admisibilitate a recursului, impune în sarcina persoanei juridice atât condiții excesive pentru exercitarea căii de atac a recursului, cât și costuri suplimentare pentru plata serviciului justiției.

31. Dispozițiile legale criticate încalcă art. 24 din Constituție, garanție a dreptului la un proces echitabil, atât din perspectiva intimatului, cât și din cea a recurentului, din moment ce această dispoziție constituțională nu vizează doar apărarea în procesul desfășurat în fața primei instanțe de judecată, ci și dreptul de apărare prin exercitarea căilor legale de atac împotriva unor constatări de fapt sau de drept ori unor soluții adoptate de o instanță de judecată care sunt considerate greșite de către una sau alta dintre părțile din proces. În situația în care partea interesată este împiedicată să exercite calea de atac, aceasta nu își va putea valorifica și apăra drepturile în fața instanței de recurs.

32. În concluzie, dispozițiile de lege criticate contravin art. 21 privind accesul liber la justiție și art. 24 privind dreptul la apărare, deoarece măsura care a determinat limitarea dreptului de acces liber la justiție (și anume instituirea obligativității reprezentării convenționale în recurs) este excesivă față de scopul legitim urmărit, conducând la imposibilitatea exercitării căii de atac a recursului, prevăzute de lege. În același sens s-a pronunțat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, în interpretarea art. 6 paragraful 1 din Convenție, prin Hotărârea din 10 iulie 2001, pronunțată în Cauza Tricard împotriva Franței, a statuat că reglementările privind formalitățile pentru declararea unei căi de atac vizează asigurarea unei bune administrări a justiției și respectarea principiului securității juridice. Însă regulile respective nu trebuie să împiedice justițiabilul să utilizeze o cale de atac disponibilă (paragraful 29).

34. Pe lângă cheltuielile ocazionate de plata taxei judiciare de timbru, persoanele juridice, părți în cadrul unui litigiu, suportă și cheltuielile ocazionate de contractarea unor servicii juridice de consultanță, asistență și reprezentare pentru a putea promova calea extraordinară de atac a recursului, în condițiile stabilite de dispozițiile legale criticate din Codul de procedură civilă. Or, în situația unor persoane juridice de drept public ori privat aflate într-o situație economică precară sau care nu pot efectua plăți având conturile bancare blocate și care nu au angajat un consilier juridic, Curtea reține că condiționarea exercitării căii de atac de angajarea sau numirea unui consilier juridic ori de încheierea, în mod obligatoriu, a unui contract de asistență judiciară impune în sarcina persoanei juridice condiții excesive pentru exercitarea căii de atac a recursului, precum și costuri suplimentare pentru plata serviciului justiției, astfel încât pentru aceasta se creează un cadru juridic de natură a descuraja apelarea la serviciul justiției.

35. Nu în ultimul rând, trebuie reiterat impedimentul legal, respectiv Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 26/2012 privind unele măsuri de reducere a cheltuielilor publice și întărirea disciplinei financiare și de modificare și completare a unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 12 iunie 2012, care prin art. I, referitor la asigurarea serviciilor juridice de consultanță, de asistență și/sau de reprezentare pentru autoritățile și instituțiile publice ale administrației publice centrale și locale, indiferent de modul de finanțare și subordonare, societățile naționale, companiile naționale și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, precum și regiile autonome, care au în structura organizatorică personal propriu de specialitate juridică, a instituit regula potrivit căreia aceste

	<p>servicii se asigură, în primul rând, de către personalul propriu, respectiv de către personalul de specialitate juridică angajat în aceste entități. Numai în situații temeinic justificate, în care activitățile juridice de consultanță, de asistență și/sau de reprezentare, necesare entităților mai sus menționate, nu se pot asigura de către personalul de specialitate juridică angajat în aceste entități, pot fi achiziționate servicii de această natură, în condițiile legii. În acest sens, Curtea reține că devin aplicabile dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 418 din 15 mai 2006, cu modificările și completările ulterioare. Indiferent de procedura de atribuire a contractului de achiziție publică la care se apelează, potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2006, trebuie avut în vedere faptul că exercitarea căii de atac și redactarea corectă a motivelor de recurs riguros fundamentate trebuie realizate în termenul legal, existând riscul depășirii acestui termen până la finalizarea și concretizarea procedurii de achiziție.</p> <p style="text-align: center;">CURTEA CONSTITUȚIONALĂ În numele legii DECIDE:</p> <p>Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Curtea de Apel Timișoara - Secția contencios administrativ și fiscal, din oficiu, și, respectiv, de Unitatea Administrativ-Teritorială Comuna Moșnița Nouă, prin primar, în dosarele nr. 5.367/30/2013 și nr. 6.964/30/2013, de Unitatea Administrativ-Teritorială Comuna Moșnița Nouă în dosarele nr. 5.370/30/2013 și nr. 5.387/30/2013 ale Curții de Apel Timișoara - Secția contencios administrativ și fiscal și, respectiv, de Curtea de Apel Timișoara - Secția contencios administrativ și fiscal, din oficiu, în dosarul acestei instanțe nr. 11.801/30/2013 și constată că dispozițiile art. 13 alin. (2) teza a doua, ale art. 84 alin. (2), precum și ale art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă, cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs de către persoanele juridice prin avocat sau consilier juridic, sunt neconstituționale.</p>	
<p>Art. 493: Procedura de filtrare a recursurilor (5)În cazul în care completul este în unanimitate de acord că recursul nu îndeplinește cerințele de formă, că motivele de casare invocate și dezvoltarea lor nu se încadrează în cele prevăzute la art. 488, anulează sau, după caz, respinge recursul printr-o decizie motivată, pronunțată, fără citarea părților, care nu este supusă niciunei căi de atac. Decizia se comunică părților.</p>	<p style="text-align: center;">DECIZIE nr. 839 din 8 decembrie 2015</p> <p>10. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă dispozițiile art. 493 alin. (5)-(7) din Codul de procedură civilă. Curtea reține că, după sesizarea sa, Codul de procedură civilă a fost republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015, textele de lege criticate păstrând soluția legislativă și numerotarea. Textele de lege criticate au următorul cuprins:</p> <p>"(5) În cazul în care completul este în unanimitate de acord că recursul nu îndeplinește cerințele de formă, că motivele de casare invocate și dezvoltarea lor nu se încadrează în cele prevăzute la art. 488 sau că recursul este vădit nefondat, anulează sau, după caz, respinge recursul printr-o decizie motivată, pronunțată, fără citarea părților, care nu este supusă niciunei căi de atac. Decizia se comunică părților.</p> <p>(6) Dacă raportul apreciază că recursul este admisibil și toți membrii sunt de acord, iar problema de drept care se pune în recurs nu este controversată sau face obiectul unei jurisprudențe constante a Înaltei Curți de Casație și Justiție, completul se poate pronunța asupra fondului recursului, fără citarea părților, printr-o decizie definitivă, care se comunică părților. În soluționarea recursului instanța va ține seama de punctele de vedere ale părților formulate potrivit alin. (4).</p> <p>(7) În cazul în care recursul nu poate fi soluționat potrivit alin. (5) sau (6), completul va pronunța, fără citarea părților, o încheiere de admitere în principiu a recursului și va fixa</p>	

termenul de judecată pe fond a recursului, cu citarea părților."

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că dispozițiile art. 493 din Codul de procedură civilă reglementează procedura de filtrare a recursurilor, care este aplicabilă, astfel cum rezultă din alin. (1) al acestei dispoziții legale, numai în cazul în care calea extraordinară de atac este de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție.

14. Potrivit alin. (5) al art. 493 din Codul de procedură civilă, în cazul în care completul este în unanimitate de acord că recursul nu îndeplinește cerințele de formă, că motivele de casare invocate și dezvoltarea lor nu se încadrează în cele prevăzute de art. 488 din Codul de procedură civilă sau că recursul este vădit nefondat, anulează sau, după caz, respinge recursul printr-o decizie motivată, pronunțată fără citarea părților, care nu este supusă niciunei căi de atac. Decizia se comunică părților.

15. În continuare, în ipoteza alin. (6) al art. 493 din Codul de procedură civilă, completul de filtru se poate pronunța asupra fondului recursului dacă raportul apreciază că recursul este admisibil și toți membrii sunt de acord, iar problema de drept care se pune în recurs nu este controversată sau face obiectul unei jurisprudențe constante a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Pronunțarea se face fără citarea părților, printr-o decizie definitivă, care se comunică părților. Instanța va ține seama de punctele de vedere ale părților formulate potrivit alin. (4).

16. În cazul în care recursul nu poate fi soluționat potrivit dispozițiilor art. 493 alin. (5) sau (6) din Codul de procedură civilă, fie pentru că nu există unanimitate cu privire la inadmisibilitatea recursului, fie problema de drept care se pune în recurs este controversată sau face obiectul unei jurisprudențe divergente a Înaltei Curți de Casație și Justiție, completul, potrivit alin. (7) al art. 493, va pronunța, fără citarea părților, o încheiere de admitere în principiu a recursului și va fixa termenul de judecată pe fond a recursului, cu citarea părților.

17. Având în vedere cadrul procesual analizat, Curtea reține că procedura de filtrare, astfel cum a fost configurată de legiuitor prin art. 493 din Codul de procedură civilă, este o procedură scrisă, lipsită de oralitate, principiile contradictorialității și al dreptului la apărare fiind respectate, de principiu, prin comunicarea către părți a actelor de procedură și a raportului întocmit asupra admisibilității în principiu a recursului. Curtea apreciază că această opțiune a legiuitorului este în acord cu esența procedurii de filtrare a recursurilor care constă în statuarea asupra admisibilității în principiu a recursului de către completul de trei judecători stabilit în acest sens, scop care rezultă din chiar primul alineat al art. 493 din Codul de procedură civilă.

20. Dacă în ceea ce privește condițiile de formă și neîncadrarea în motivele de casare sau dezvoltarea acestora, Curtea reține că reprezintă verificări ale unor aspecte strict formale, care nu pun în discuție chestiuni ce țin de soluționarea fondului recursului, în privința caracterului "vădit nefondat respingerea recursului poate fi făcută doar cu verificarea unor elemente ce vizează fondul cauzei. Or, verificarea fondului cauzei, în scopul aprecierii caracterului vădit nefondat al recursului, presupune verificarea legalității hotărârii atacate, completul de filtru fiind obligat să se pronunțe asupra fondului motivelor de casare invocate, ceea ce excedează procedurii admiterii în principiu. Sintagma "vădit nefondat" se situează astfel în sfera fondului cauzei, concluzie care poate fi trasă și din analiza dispozițiilor alin. (6) al art. 493 din Codul de procedură civilă, din care rezultă că, atunci când problema de drept ce se pune în recurs este contrară jurisprudenței constante a Înaltei Curți de Casație și Justiție, recursul este "vădit nefondat" în sensul alin. (5) și va fi respins în consecință.

21. Așadar, Curtea reține că respingerea recursului pentru motivul ca este vădit nefondat presupune examinarea în fond a acestuia, implicând analizarea unor aspecte care vizează

temeinicia solicitării care face obiectul recursului; or, procedura examinării admisibilității recursului trebuie să vizeze doar aspecte pur formale. Prin decizia pronunțată, în acest caz, fără citarea părților și fără posibilitatea exercitării unei căi de atac împotriva ei, Curtea apreciază că părțile nu își pot realiza dreptul la apărare și la dezbateri contradictorii, fiind încălcat, astfel, dreptul la un proces echitabil. Astfel, jurisprudența Curții Constituționale se plasează pe coordonatele unui proces guvernat de principiile contradictorialității, al oralității procedurii și al transparenței actului de justiție, asigurându-se, în acest fel, încrederea cetățeanului în modul de realizare a acestuia (a se vedea, în acest sens, *ad similibet*, în materie procesual civilă Decizia nr. 194 din 27 aprilie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 523 din 10 iunie 2004, sau Decizia nr. 757 din 5 noiembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 20 din 12 ianuarie 2016, iar în materie procesual penală Decizia nr. 599 din 21 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 886 din 5 decembrie 2014, sau Decizia nr. 630 din 8 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 878 din 24 noiembrie 2015). De aceea, justiția nu trebuie să fie una ascunsă, secretă, din contră, ea trebuie să asigure participarea efectivă a părților în vederea realizării în mod plenar a actului de justiție. Legiuitorul trebuie să stabilească, desigur, într-un mod restrictiv motivele în temeiul cărora actul de justiție s-ar realiza fără participarea părților, însă atunci când sunt dezbătute chestiuni de fond ale pricinii, acesta nu are îndreptățirea constituțională de a reglementa o procedură care să nu implice posibilitatea părților de a-și prezenta punctele de vedere, susținerile sau cererile. Numai în acest mod poate fi asigurată accesibilitatea procedurii judiciare pentru părți.

22. Caracterul "vădit nefondat" al recursului nu îndrituiește legiuitorul să plaseze un aspect ce ține de fondul căii de atac într-o etapă procesuală anterioară în care nu se analizează și nu se soluționează fondul cauzei. Includerea soluției de respingere a recursului ca vădit nefondat, în etapa admisibilității în principiu a recursului, eludează finalitatea și rațiunea acestei etape (în acest sens este, *mutatis mutandis*, și Decizia nr. 591 din 1 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 861 din 19 noiembrie 2015).

23. Pentru aceste motive, Curtea reține că sintagma "sau că recursul este vădit nefondat" din cuprinsul art. 493 alin. (5) din Codul de procedură civilă este neconstituțională, deoarece respingerea recursului pentru motivul că acesta este vădit nefondat obligă Înalta Curte de Casație și Justiție la examinarea fondului cauzei, iar aceasta poate avea loc numai în faza judecării pe fond a recursului, care se face potrivit art. 493 alin. (6) sau art. 494 din Codul de procedură civilă, situație în care cauza este trimisă în vederea judecării în fond a recursului, în aceste condiții, examinarea fondului recursului se va face cu respectarea tuturor garanțiilor procesuale specifice accesului liber la justiție, dreptului la un proces echitabil și dreptului la apărare, incluzând citarea părților și participarea procurorului, când este cazul.

24. În continuare, Curtea observă că, după ce examinarea recursului a trecut de etapa prevăzută de alin. (5) al art. 493 din Codul de procedură civilă, fiind considerat admisibil, completul de filtru trece la etapa următoare, respectiv la examinarea pe fond a acestuia, putând, în virtutea dispozițiilor art. 493 alin. (6) din Codul de procedură civilă, să se pronunțe, fără citarea părților, asupra fondului recursului, dar numai dacă sunt întrunite, cumulativ, următoarele condiții: raportul întocmit asupra recursului apreciază că acesta este admisibil; problema care se pune în recurs nu este controversată sau face obiectul unei jurisprudențe constante a Înaltei Curți de Casație și Justiție; toți membrii completului sunt de acord asupra raportului.

	<p>27. Astfel, Curtea observă că dispozițiile art. 493 alin. (6) coroborate cu cele ale art. 490 alin. (2) teza finală din Codul de procedură civilă dau expresie principiului disponibilității în procesul civil, potrivit căruia părțile își pot exercita drepturile potrivit propriei lor aprecieri, având facultatea de a dispune de obiectul procesului, precum și de mijloacele procedurale de apărare ale acestora, părțile putând fi de acord ca judecata să se facă pe baza actelor depuse la dosar, inclusiv a punctelor formulate de acestea cu privire la raportul întocmit asupra recursului, așadar fără citarea lor. De aceea, Curtea reține că, în această situație, legiuitorul a considerat suficientă contradictorialitatea asigurată prin comunicarea actelor de procedură ale părților și a raportului, precum și prin exprimarea acordului părților în acest sens.</p> <p style="text-align: center;">CURTEA CONSTITUȚIONALĂ În numele legii DECIDE:</p> <p>1. Admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 493 alin. (5) din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Societatea "Total Consult Internațional" - S.A. din Dărăști, județul Ilfov, prin administrator judiciar SCP Tudor & Asociații SPRL din București, în Dosarul nr. 13.915/3/2013 al Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția a II-a civilă și constată că sintagma "sau că recursul este vădit nefondat" din cuprinsul acestora este neconstituțională.</p>	
<p>Art. 509: Obiectul și motivele revizuirii (1) Revizuirea unei hotărâri pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul poate fi cerută dacă: 11. după ce hotărârea a devenit definitivă, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra excepției invocate în acea cauză, declarând neconstituțională prevederea care a făcut obiectul acelei excepții.</p>	<p style="text-align: center;">DECIZIE nr. 866 din 10 decembrie 2015</p> <p>14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă dispozițiile art. 509 alin. (1) pct. 11 și alin. (2) din Codul de procedură civilă. Curtea observă că, după sesizarea sa, Codul de procedură civilă a fost republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015, dispozițiile legale criticate păstrând numerotarea și soluția legislativă. Textele de lege criticate au următorul cuprins: - Art. 509: Obiectul și motivele revizuirii: "(1) Revizuirea unei hotărâri pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul poate fi cerută dacă: [...]" 11. după ce hotărârea a devenit definitivă, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra excepției invocate în acea cauză, declarând neconstituțională prevederea care a făcut obiectul acelei excepții. (2) Pentru motivele de revizuire prevăzute la alin. (1) pct. 3, dar numai în ipoteza judecătorului, pct. 4, pct. 7-10 sunt supuse revizuirii și hotărârile care nu evocă fondul." 16. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține ca, potrivit dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție, "Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor", iar, în privința legilor și ordonanțelor în vigoare, alin. (1) al aceluiași articol prevede că acestea "își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept". Aceste prevederi constituționale, reluate, la nivel legal, prin art. 31 alin. (1) și (3) din Legea nr. 47/1992, consacră efectele deciziilor Curții Constituționale, respectiv aplicarea pentru viitor și caracterul general obligatoriu al acestora. În interpretarea dispozițiilor menționate, Curtea a reținut că deciziile de constatare a neconstituționalității fac parte din ordinea juridică normativă, prin efectul lor prevederea neconstituțională încetându-și aplicabilitatea pentru viitor (în acest sens, a se vedea Decizia nr.847 din 8 iulie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 605 din 14 august 2008). În ceea ce privește dispozițiile legale care nu mai sunt în vigoare</p>	

constatate ca fiind neconstituționale, Curtea a reținut prin Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, că acestea vor fi înlăturate de la aplicare în toate situațiile juridice în care continuă să-și producă efectele juridice neconstituționale, în virtutea principiului "*tempus regit actum*". Având în vedere cele anterior expuse, Curtea reține că deciziile de constatare a neconstituționalității nu trebuie să se aplice numai raporturilor juridice care urmează a se naște, ci trebuie să profite, în primul rând, autorului excepției de neconstituționalitate lezat în drepturile sale prin norma constatată ca fiind contrară Legii fundamentale. Aceasta cu atât mai mult cu cât excepția de neconstituționalitate constituie întotdeauna un mijloc de apărare într-un litigiu în curs de soluționare care nu pune în discuție fondul pretenției deduse judecătii (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 5 din 9 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 74 din 31 ianuarie 2007).

19. După adoptarea Legii nr. 177/2010, având în vedere că, în materie civilă, dispozițiile art. 322 pct. 10 din Codul de procedură civilă din 1865 stabileau că revizuirea se poate cere dacă, după ce hotărârea a devenit definitivă, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra excepției invocate în acea cauză, declarând neconstituțională legea, ordonanța ori o dispoziție dintr-o lege sau dintr-o ordonanță care a făcut obiectul acelei excepții, jurisprudența instanței constituționale s-a conturat în sensul că o decizie de admitere a excepției de neconstituționalitate se aplică numai în cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării acesteia, cauze în care respectivele dispoziții sunt aplicabile, precum și în cauzele în care a fost invocată aceeași excepție de neconstituționalitate până la data menționată, ipoteză în care decizia constituie temei al revizuirii (în acest sens, a se vedea Decizia nr. 223 din 13 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 256 din 18 aprilie 2012).

23. În acest context, Curtea reamintește faptul că puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care acesta se sprijină. Astfel, atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor Curții Constituționale sunt general obligatorii, potrivit dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție, și se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept (a se vedea, în acest sens, Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 17 ianuarie 1995 privind obligativitatea deciziilor sale pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 16 din 26 ianuarie 1995, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia nr. 1.615 din 20 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 99 din 8 februarie 2012, sau Decizia nr. 683 din 27 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 479 din 12 iulie 2012).

28. Dispozițiile art. 509 alin. (1) pct. 11 din Codul de procedură civilă dau efect juridic deciziilor Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unor legi sau ordonanțe ori a unor dispoziții din acestea, și anume dreptul persoanelor prevăzute de lege de a exercita calea extraordinară de atac a revizuirii împotriva hotărârii definitive prin care s-a soluționat cauza în care a fost invocată excepția (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 1.106 din 22 septembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 672 din 4 octombrie 2010). Însă Curtea observă că acest motiv de revizuire nu se aplică decât hotărârilor care vizează fondul, deoarece dispozițiile art. 509 alin. (2) din Codul de procedură civilă nu îl enumeră printre motivele care pot fi invocate pentru revizuirea hotărârilor care nu evocă fondul.

29. Or, indiferent de opțiunea legiuitorului pentru reglementarea unei căi de atac ce urmărește

reformarea unei hotărâri judecătorești, Curtea reține că obiectivul esențial al unui astfel de mijloc procedural constă în pronunțarea unei hotărâri legale și temeinice care să reflecte adevărul, prin revenirea la starea de legalitate conformă cu Legea fundamentală. O hotărâre judecătorească care nu este pronunțată asupra fondului sau care nu evocă fondul, deși definitivă, nu poate fi considerată legală atât timp cât se întemeiază pe o dispoziție legală contrară Constituției. Prin excluderea de la posibilitatea revizuirii întemeiată pe constatarea neconstituționalității unei dispoziții legale de către Curtea Constituțională în urma soluționării excepției de neconstituționalitate, având ca obiect acea dispoziție, invocată în cauză, a hotărârilor rămase definitive, dar care nu vizează fondul, se ajunge la situația în care justițiabilul nu poate beneficia de un instrument eficient pentru protejarea drepturilor sale constituționale. ... Decizia nr. 616 din 4 noiembrie 2014, în temeiul căreia autorii excepției de neconstituționalitate solicită revizuirea hotărârii pronunțate fără evocarea fondului, a reținut la paragraful 16 că decizia anterioară de admitere a excepției de neconstituționalitate, respectiv Decizia nr. 269 din 7 mai 2014, poate reprezenta temeiul unei cereri de revizuire, conform art. 322 pct. 10 din Codul de procedură civilă din 1865 sau art. 509 alin. (1) pct. 11 din Codul de procedură civilă, după caz, în funcție de legea procesual civilă aplicabilă.

30. În cadrul procesului judiciar, excepția de neconstituționalitate se înscrie în rândul excepțiilor de procedură prin care se urmărește împiedicarea unei judecăți care s-ar întemeia pe o dispoziție legală neconstituțională. Constatarea neconstituționalității unui text de lege ca urmare a invocării unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite autorilor acesteia și nu poate constitui doar un instrument de drept abstract, întrucât și-ar pierde caracterul concret (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 766 din 5 iunie 2011, sau Decizia nr. 338 din 24 septembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 699 din 14 noiembrie 2013). Neconstituționalitatea unei dispoziții legale nu are numai o funcție de prevenție, ci și una de reparație, întrucât ea vizează în primul rând situația concretă a cetățeanului lezat în drepturile sale prin norma criticată.

31. Prin respingerea ca inadmisibilă a unei cereri de revizuire întemeiate pe prevederile pct. 11 al alin. (1) al art. 509 din Codul de procedură civilă, din cauză că hotărârea a cărei revizuire se cere nu antamează fondul, este lipsit de eficiență însuși controlul de constituționalitate, întrucât părțile se află în imposibilitatea de a beneficia de efectele deciziei Curții, deci ale controlului de constituționalitate pe care ele l-au declanșat, ceea ce reprezintă o veritabilă sancțiune aplicabilă acestora. Astfel, deciziile obligatorii ale Curții Constituționale ar fi lipsite de orice efecte juridice, iar rolul instanței constituționale ar fi negat. În plus, aceasta echivalează cu o limitare nepermisă a exercitării unei căi de atac.

33. Decizia de constatare a neconstituționalității trebuie să profite celor îndreptățiți, chiar dacă în cauza în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate a prevederii respective s-a pronunțat o hotărâre definitivă prin care nu s-a intrat în cercetarea fondului. Într-o asemenea ipoteză, reglementarea condiției evocării fondului ca o condiție de admisibilitate a cererii de revizuire a respectivei hotărâri judecătorești încalcă art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și accesul liber la justiție al cetățenilor, garantat de art. 21 din Legea fundamentală.

34. În continuare, Curtea reține că dispozițiile legale criticate contravin și principiului egalității în drepturi a cetățenilor, consacrat prin art. 16 alin. (1) din Constituție, deoarece, astfel cum s-a arătat, decizia de constatare a neconstituționalității, deși face parte din ordinea juridică normativă, considerentele, cât și dispozitivul său fiind general obligatorii, ea nu profită în ipoteza hotărârilor judecătorești definitive decât acelor subiecte de drept cărora acestea le-au

	<p>antamat fondul cauzei.</p> <p>35. ... Curtea reține că nu există o motivare obiectivă și rezonabilă pentru ca o decizie de constatare a neconstituționalității să profite numai unei categorii de justițiabili în declararea căii de atac a revizuirii, în funcție de împrejurarea că hotărârea definitivă pronunțată de instanță evocă sau nu fondul (cu privire la înțelesul noțiunii de discriminare, a se vedea Decizia nr. 755 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 101 din 9 februarie 2015).</p> <p>36. Pentru cele arătate, Curtea urmează să constate că sintagma "pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul" din cuprinsul dispozițiilor art. 509 alin. (1) din Codul de procedură civilă este neconstituțională cu referire la motivul de revizuire prevăzut la pct. 11 din cuprinsul acestora, fiind încălcate dispozițiile art. 16, art. 21 și art. 147 alin. (4) din Constituție.</p> <p style="text-align: center;">CURTEA CONSTITUȚIONALĂ În numele legii DECIDE:</p> <p>1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Vasile Galea și Viorica Galea în Dosarul nr. 4.670/111/2013* al Tribunalului Bihor - Secția I civilă și constată că sintagma "<i>pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul</i>" din cuprinsul dispozițiilor art. 509 alin. (1) din Codul de procedură civilă este neconstituțională cu referire la motivul de revizuire prevăzut la pct. 11 din cuprinsul acestora.</p>	
<p>Art. 142: Instanța competentă (1) Cererea de strămutare întemeiată pe motiv de bănuială legitimă este de competența curții de apel, dacă instanța de la care se cere strămutarea este o judecătorie sau un tribunal din circumscripția acesteia. Dacă strămutarea se cere de la curtea de apel, competența de soluționare revine Înaltei Curți de Casație și Justiție. Cererea de strămutare se depune la instanța competentă să o soluționeze, care va înștiința de îndată instanța de la care s-a cerut strămutarea despre formularea cererii de strămutare.</p>	<p style="text-align: center;">DECIZIE nr. 558 din 16 octombrie 2014</p> <p>12. Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum rezultă din încheierea de sesizare a Curții Constituționale, îl constituie dispozițiile art. 142 alin. (1) teza întâi, art. 143 alin. (1) cu referire la sintagma "cu darea unei cauțiuni în cuantum de 1.000 lei" și ale art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă. Textele de lege criticate au următorul cuprins:</p> <p>- Art. 142 alin. (1) teza întâi: "(1) Cererea de strămutare întemeiată pe motiv de bănuială legitimă este de competența curții de apel, dacă instanța de la care se cere strămutarea este o judecătorie sau un tribunal din circumscripția acesteia. Dacă strămutarea se cere de la curtea de apel, competența de soluționare revine Înaltei Curți de Casație și Justiție. Cererea de strămutare se depune la instanța competentă să o soluționeze, care va înștiința de îndată instanța de la care s-a cerut strămutarea despre formularea cererii de strămutare."</p> <p>- Art. 143 alin. (1) cu referire la sintagma "cu darea unei cauțiuni în cuantum de 1.000 lei": "(1) La solicitarea celui interesat, completul de judecată poate dispune, dacă este cazul, suspendarea judecării procesului, cu darea unei cauțiuni în cuantum de 1.000 lei. Pentru motive temeinice, suspendarea poate fi dispusă în aceleași condiții, fără citarea părților, chiar înainte de primul termen de judecată."</p> <p>- Art. 145 alin. (1) teza întâi: "(1) În caz de admitere a cererii de strămutare, curtea de apel trimite procesul spre judecată unei alte instanțe de același grad din circumscripția sa. Înalta Curte de Casație și Justiție va strămuta judecarea cauzei la una dintre instanțele judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța de la care se cere strămutarea."</p> <p>16. Referitor la noțiunea de strămutare, Curtea observă că aceasta se definește ca fiind acea instituție procesuală prin care o instanță competentă potrivit regulilor generale de competență va fi desesizată de judecarea unei cauze în favoarea unei alte instanțe de același grad, pentru motive care pun la îndoială imparțialitatea ei. Astfel, strămutarea reprezintă unul dintre mijloacele procesuale care contribuie la asigurarea caracterului efectiv al imparțialității</p>	
<p>Art. 145: Efectele aditerii cererii</p>		

(1)* În caz de admitere a cererii de strămutare, curtea de apel trimite procesul spre judecată unei alte instanțe de același grad din circumscripția sa. Înalta Curte de Casație și Justiție va strămuta judecarea cauzei la una dintre instanțele judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța de la care se cere strămutarea.

judecătorilor, garanție instituțională a dreptului la un proces echitabil.

17. În ceea ce privește instanța competentă să soluționeze cererea de strămutare, Curtea reține că în reglementarea procesual civilă anterioară aceasta era Înalta Curte de Casație și Justiție. În prezent, instanța supremă are competența de a soluționa numai cererile de strămutare întemeiate pe motive de siguranță publică, precum și cele care se referă la strămutarea cauzelor de la curțile de apel. În actuala reglementare procesual civilă instanța competentă să soluționeze cererea de strămutare întemeiată pe motive de bănuială legitimă este curtea de apel în circumscripția căreia se află instanța de la care se cere strămutarea procesului, curte de apel care, potrivit art. 145 din Codul de procedură civilă, în caz de admitere a cererii de strămutare, va trimite procesul spre judecată unei alte instanțe de același grad din circumscripția sa. Bănuiala se consideră legitimă în cazurile în care există îndoială cu privire la imparțialitatea judecătorilor din cauza circumstanțelor procesului, calității părților ori unor relații conflictuale locale [art. 140 alin. (2) din Codul de procedură civilă].

19. Curtea reține că, în jurisprudența sa, respectiv Decizia nr. 333 din 12 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 533 din 17 iulie 2014, reiterând jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, a stabilit că imparțialitatea magistratului, ca și garanție a dreptului la un proces echitabil, poate fi apreciată într-un dublu sens: un demers subiectiv, ce tinde a determina convingerea personală a unui judecător într-o cauză anume, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate subiectivă, și un demers obiectiv, cu scopul de a determina dacă acesta a oferit garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în privința sa, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate obiectivă (Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 1 octombrie 1982, pronunțată în Cauza Piersack împotriva Belgiei, paragraful 30). De asemenea, Curtea a reținut că imparțialitatea subiectivă este prezumată până la proba contrară, în schimb, aprecierea obiectivă a imparțialității constă în a analiza dacă, independent de conduita personală a judecătorului, anumite împrejurări care pot fi verificate dau naștere unor suspiciuni de lipsă de imparțialitate (Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 24 mai 1989, pronunțată în Cauza Hauschildt împotriva Danemarcei, paragraful 47).

20. Analizând art. 124 alin. (2) din Constituție, Curtea constată că judecătorii se bucură de prezumția constituțională de imparțialitate, aceasta fiind atașată statutului lor profesional. Această prezumție poate fi, însă, răsturnată, în mod individual, cu privire la fiecare judecător în parte, în condițiile în care se demonstrează lipsa imparțialității subiective sau obiective a judecătorului. Din această perspectivă, Curtea reține că, ceea ce se critică în cauza de față nu este imparțialitatea subiectivă, ci cea obiectivă a judecătorului, dată de calitatea reclamantului de judecător la curtea de apel, deci la o posibilă instanță de control judiciar.

22. Având în vedere faptul că, în speță, motivul de bănuială legitimă evocat de autoarea excepției de neconstituționalitate nu poate fi înlăturat în temeiul normelor procedurale criticate, Curtea apreciază că acestea nu își ating scopul pentru care au fost edictate, respectiv nu sunt de natură a înlătura îndoielile cu privire la parțialitatea instanței de judecată.

24. Curtea observă că, în speța de față, reclamantul judecător nu ar fi putut uza de prevederile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă și nici instanța competentă să-i soluționeze cauza nu ar fi putut invoca nerespectarea acestora, atât timp cât aceste dispoziții procedurale circumscriu obligația reclamantului judecător de a introduce cererea la o instanță de același grad din circumscripția unei curți de apel învecinate doar calității sale de a fi judecător la instanța competentă să-i soluționeze cauza, nu și la o instanță de grad superior.

25. Astfel, neexistând un mecanism procedural alternativ care să permită corectarea normelor

legale criticate, Curtea constată că, datorită circumstanțelor cauzei, se justifică temerile autoarei excepției de neconstituționalitate în ceea ce privește imparțialitatea obiectivă a instanței care trebuie să judece fondul cauzei în urma admiterii cererii de strămutare. ...

26. Având în vedere cele de mai sus, dispozițiile art. 142 alin. (1) teza întâi și ale art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă apar ca fiind neconstituționale, încălcând principiul imparțialității justiției cuprins în art. 124 alin. (2) și, implicit, dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 21 alin. (3) din Constituție, în măsura în care motivul de bănuială legitimă se raportează la calitatea părții de judecător la curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța care urmează să judece cauza. În consecință, având în vedere cele anterior expuse, competența de soluționare a unor asemenea cereri de strămutare nu poate reveni curții de apel. De aceea, în situația dată, strămutarea urmează să fie făcută din raza curții de apel, noțiune cu aceeași finalitate și semnificație juridică cu cea "de la curtea de apel", fiind astfel aplicabilă, mutatis mutandis, în această ipoteză, teza a doua a art. 142 alin. (1) din Codul de procedură civilă. De asemenea, Curtea Constituțională reține că potrivit art. 147 alin. (1) din Constituție îi revine legiuitorului sarcina de a reconfigura regulile de competență în materia strămutării, în condițiile art. 122 din Codul de procedură civilă, însă aceasta trebuie să respecte prezenta decizie și să creeze un mecanism apt să surmonteze deficiențele de aplicare a art. 142 alin. (1) teza întâi și art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă, eventual prin adaptarea, spre exemplu, a art. 127 din Codul de procedură civilă.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

I. Admite, cu majoritate de voturi, excepția de neconstituționalitate ridicată de Societatea Comercială "Suport Colect" - S.R.L. din București în Dosarul nr. 134/39/2014 al Curții de Apel Suceava - Secția I civilă și constată că dispozițiile art. 142 alin. (1) teza întâi și ale art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă sunt constituționale în măsura în care motivul de bănuială legitimă nu se raportează la calitatea de judecător la curtea de apel a uneia dintre părți.

DECIZIE nr. 169 din 24 martie 2016

12. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă dispozițiile art. 142 alin. (1) teza întâi și art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă. Se observă că înainte de sesizarea Curții Constituționale Codul de procedură civilă a fost republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015, iar textele de lege criticate, păstrând conținutul și numerotarea, au următorul cuprins:

- Art. 142 alin. (1) teza întâi: "Cererea de strămutare întemeiată pe motiv de bănuială legitimă este de competența curții de apel, dacă instanța de la care se cere strămutarea este o judecătorie sau un tribunal din circumscripția acesteia. Dacă strămutarea se cere de la curtea de apel, competența de soluționare revine Înaltei Curți de Casație și Justiție. Cererea de strămutare se depune la instanța competentă să o soluționeze, care va înștiința de îndată instanța de la care s-a cerut strămutarea despre formularea cererii de strămutare.";

- Art. 145 alin. (1) teza întâi: "În caz de admitere a cererii de strămutare, curtea de apel trimite procesul spre judecată unei alte instanțe de același grad din circumscripția sa. Înalta Curte de Casație și Justiție va strămuta judecarea cauzei la una dintre instanțele judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a

cărei circumscripție se află instanța de la care se cere strămutarea."

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că prin Decizia nr. 558 din 16 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 897 din 10 decembrie 2014, a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 142 alin. (1) teza întâi și ale art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă sunt constituționale în măsura în care motivul de bănuială legitimă nu se raportează la calitatea de judecător la curtea de apel a uneia dintre părți.

15. Curtea a reținut, în circumstanțele cauzei, că se ridică problema de a stabili dacă motivele de bănuială legitimă cu privire la imparțialitatea judecătorului subzistă în fața tuturor instanțelor din circumscripția curții de apel la care va fi trimisă cauza spre judecare, având în vedere faptul că persoana a cărei calitate reprezintă motivul cererii de strămutare, judecător la curtea de apel, poate avea un ascendent asupra judecătorilor fondului, tocmai din cauza poziției ierarhice superioare a instanței din care aceasta face parte.

16. În continuare, a constatat că strămutarea reprezintă unul dintre mijloacele procesuale care contribuie la asigurarea caracterului efectiv al imparțialității judecătorilor, garanție instituțională a dreptului la un proces echitabil. În ceea ce privește instanța competentă să soluționeze cererea de strămutare, Curtea a reținut că în reglementarea procesual civilă anterioară aceasta era Înalta Curte de Casație și Justiție. În prezent, instanța supremă are competența de a soluționa numai cererile de strămutare întemeiate pe motive de siguranță publică, precum și cele care se referă la strămutarea cauzelor de la curțile de apel. ...

17. De asemenea, reiterând jurisprudența sa, precum și pe cea a Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea a arătat că imparțialitatea magistratului, ca și garanție a dreptului la un proces echitabil, trebuie să fie apreciată într-un dublu sens: subiectiv și obiectiv. Demersul subiectiv tinde a determina convingerea personală a unui judecător într-o cauză anume, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate subiectivă, care este prezumată până la proba contrară. Demersul obiectiv are drept scop de a determina dacă acesta a oferit garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în privința sa, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate obiectivă. Aprecierea obiectivă a imparțialității constă în analiza dacă, independent de conduita personală a judecătorului, anumite împrejurări care pot fi verificate dau naștere unor suspiciuni relative la o eventuală lipsă de imparțialitate. Prin urmare, Curtea a reținut că în cauza respectivă este criticată imparțialitatea obiectivă a judecătorului, dată de calitatea reclamantului de judecător la curtea de apel, deci la o posibilă instanță de control judiciar.

19. Curtea a concluzionat că dispozițiile art. 142 alin. (1) teza întâi și ale art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă apar ca fiind neconstituționale, încălcând principiul imparțialității justiției cuprins în art. 124 alin. (2) și, implicit, dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 21 alin. (3) din Constituție, în măsura în care motivul de bănuială legitimă se raportează la calitatea părții de judecător la curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța care urmează să judece cauza. În consecință, având în vedere cele anterior expuse, competența de soluționare a unor asemenea cereri de strămutare nu poate reveni curții de apel. De aceea, în situația dată, strămutarea urmează să fie făcută din raza curții de apel, noțiune cu aceeași finalitate și semnificație juridică cu cea "de la curtea de apel", fiind astfel aplicabilă, mutatis mutandis, în această ipoteză, teza a doua a art. 142 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

20. De asemenea, Curtea Constituțională a reținut că, potrivit art. 147 alin. (1) din Constituție, îi revine legiuitorului sarcina de a reconfigura regulile de competență în materia strămutării, în

condițiile art. 122 din Codul de procedură civilă, cu respectarea deciziei antereferte, și să creeze un mecanism apt să surmonteze deficiențele de aplicare a art. 142 alin. (1) teza întâi și art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă, eventual prin adaptarea, spre exemplu, a art. 127 din Codul de procedură civilă.

21. Curtea observă că, în urma Deciziei nr. 558 din 16 octombrie 2014, legiuitorul nu a intervenit în sensul punerii de acord a dispozițiilor legale neconstituționale cu cerințele deciziei, prin modificarea regulilor de competență în materia strămutării, nici prin modificarea dispozițiilor art. 142 sau art. 145, și nici prin reconfigurarea art. 127 din Codul de procedură civilă.

23. Așadar, având în vedere că în prezenta cauză, ca și în precedentă, bănuiala legitimă se fundamentează pe calitatea părților, respectiv pe calitatea Curții de Apel Cluj de parte pârâtă în litigiu, există elemente obiective care conduc în mod întemeiat la îndoeli cu privire la imparțialitatea instanței. Strămutarea la altă instanță judecătorească din circumscripția aceleiași curți de apel nu este în toate cauzele suficientă pentru a înlătura motivele de bănuială legitimă care au stat la baza măsurii strămutării, ceea ce înseamnă că ele vor exista la orice instanță judecătorească din circumscripția aceleiași curți de apel.

24. Având în vedere circumstanțele cauzei, precum și faptul că imparțialitatea obiectivă a instanței ce judecă fondul nu poate fi asigurată din cauza calității de parte a curții de apel în circumscripția căreia funcționează, Curtea Constituțională constată că cele reținute în Decizia nr. 558 din 16 octombrie 2014 se aplică mutatis mutandis și în prezenta cauză.

25. Totodată, în privința efectelor deciziilor Curții Constituționale, potrivit art. 147 alin. (1) din Constituție, odată cu publicarea deciziei Curții Constituționale, legiuitorul are obligația de a pune de acord soluția legislativă criticată cu dispozițiile Constituției constatate a fi încălcate prin prezenta decizie, așadar, implicit, cu decizia Curții Constituționale, ale cărei considerente și dispozitiv sunt general obligatorii, și să procedeze, în consecință, la respectarea exigențelor constituționale.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Alina Corina Bucur în Dosarul nr. 543/33/2015 al Curții de Apel Cluj - Secția I civilă și constată că dispozițiile art. 142 alin. (1) teza întâi și ale art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă sunt constituționale în măsura în care motivul de bănuială legitimă nu se raportează la calitatea de parte a curții de apel în raza căreia funcționează instanța investită cu judecarea litigiului.